

керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Порядок проведення відкритого конкурсу визначається керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Взагалі проведення конкурсу за порядком визначеним керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури не співпадає з вимогами Закону щодо порядку зайняття посади прокурора, а його можлива ідентичність аналогічного конкурсу на співробітників антикорупційного бюро, призведе до порушення єдиної системи організації та діяльності прокуратури. Оскільки стратегія змін антикорупційного законодавства та підходів до її реалізації, звичайно, імпонує, як і всім громадянам країни, так і вимогам сучасності щодо поліпшення реалій, зокрема й правових, необхідно законодавчо-вірно врегулювати питання призначення прокурорів місцевих та регіональних прокуратур, а також формування органів прокурорського самоврядування.

Пропонується провести скликання та проведення всеукраїнської конференції працівників прокуратури для призначення членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів та розробити більш досконалий механізм добору кандидатів у комісії.

Смирнова-Бартенєва В. В.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРОКУРОР У СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ЩОДО НЕОСУДНИХ ОСІБ

Прокурор у судовому засіданні виконує завдання охорони прав і законних інтересів особи, щодо якої застосовуються ці заходи. Як представник держави у судовому розгляді справ зазначеної категорії прокурор охороняє публічні інтереси, які стосуються захисту суспільства від особи, яка за своїм психічним станом становить загрозу для нього. Якщо інші учасники судового кримінального провадження можуть реагувати на порушення закону, а можуть цього і не робити, то відповідно до пунктів 18, 18.2 наказу Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» він зобов'язаний під час судового розгляду брати активну участь у з'ясуванні обставин кримінального правопорушення та перевірці їх доказами, об'єктивно і неупереджено оцінювати їх з точки зору належності, допустимості, достовірності. За потреби клопотати про виклик до суду свідків, експертів, спеціалістів, дослідження додаткових доказів, застосування заходів забезпечення кримінального провадження або проведення слідчих (розшукових) дій. При виконанні процесуальних функцій прокурор зобов'язаний реагувати на будь-які порушення закону, що обмежують права учасників судового провадження.

Обов'язковість участі прокурора, його особливо важливі завдання та повноваження під час судового розгляду справ про застосування ПЗМХ впливає із загальної функції прокурора в кримінальному судочинстві. Слід вказати, що прокурор відкриває судове слідство, оголошуючи клопотання слідчого про застосування ПЗМХ. На нашу думку, ця важлива дія, яка визначає межі судового провадження, має бути прямо обумовлена в ст. 512 КПК України.

У підготовчому провадженні не вирішується питання про призначення особі примусових заходів медичного характеру, оскільки це прерогатива суду під час судового роз-

гляду, завданням цього провадження є процесуальне та організаційне забезпечення проведення судового розгляду.

Підготовче судове засідання відбувається за участю прокурора, захисника і законного представника особи та потерпілого. Участь самої особи можлива лише за умови, якщо це не зашкодить його стану здоров'я.

Судовий розгляд у справах такої категорії, відбувається за загальними правилами судового розгляду (глави 27–29 КПК) – у судовому засіданні допитуються свідки та перевіряються докази, що доводять або спростовують вчинення даною особою суспільно небезпечного діяння, а також перевіряються інші обставини, які мають істотне значення для вирішення питання про застосування ПЗМХ. В необхідних випадках у судове засідання викликається експерт.

Особливості судового провадження у справах щодо неосудних осіб полягають і у наступному: у судовому засіданні обов'язково повинні брати участь прокурор, законний представник та захисник згідно із загальними правилами КПК; участь особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗХ, не є обов'язковою і може мати місце, якщо цьому не перешкоджає характер розладу психічної діяльності чи її психічного захворювання; судовий розгляд таких кримінальних проваджень здійснюється суддею одноособово; справи про застосування ПЗМХ по спрощеному порядку не розглядаються; питання про речові докази вирішується відповідно до вимог ст. 100 КПК; судові витрати і сума оплати послуг захисника, призначеного в порядку, передбаченому ст. 52 КПК, з неосудного не стягуються, а відносяться на рахунок держави; питання про відшкодування збитків, заподіяних неосудним, вирішується в порядку цивільного судочинства; у судових дебатах суд заслуховує висновок прокурора і думку захисника; неосудній особі останнє слово не надається.

У справах стосовно неосудних осіб прокурор державного обвинувачення не підтримує, а висловлює власну думку щодо необхідності застосування примусових заходів медичного характеру, зокрема, їх виду, передбаченого ст. 94 КК України.

Участь прокурора обов'язкова також у розгляді судом справ про продовження, зміну і скасування заходів медичного характеру.

Таким чином, всі судові рішення у справах стосовно осіб, визнаних неосудними, обмежено осудними або які вчинили злочини у стані осудності, але захворіли на психічну хворобу до постановлення вироку або під час відбування покарання, приймаються винятково з участю прокурора.

Одним з важливих завдань прокурора у здійсненні кримінального судочинства, а у справах про застосування примусових заходів медичного характеру особливо, – це забезпечення постановлення законних, обґрунтованих і вмотивованих судових рішень.

Право прокурора на оскарження ухвали суду про застосування чи незастосування примусових заходів медичного характеру передбачено і КПК України (статті 392–393, 424–425, 516), а також наказом Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні», який повною мірою стосується і зазначеної категорії кримінальних проваджень, а у пунктах 14, 16, зокрема, зобов'язано прокурорів забезпечувати участь у судовому провадженні з розгляду клопотань про застосування, продовження, зміну або припинення примусових заходів медичного характеру. У підготовчих судових засіданнях думка прокурора щодо можливості призначення судового розгляду кримінального провадження повинна бути об'єктивною, ґрунтуватися на матеріалах провадження та нормах закону.

Разом з тим процесуальний закон не надає прокуророві в судовому засіданні будь-яких додаткових прав і тим самим переваг перед іншими учасниками судового провадження. Усі учасники наділені рівними правами.

У кримінальних провадженнях щодо неосудних осіб прокурор висловлює думку про застосування чи незастосування таких заходів.

Таким чином, у кримінальних провадженнях про застосування примусових заходів медичного характеру щодо неосудних осіб, діяльність прокурора повинна бути спрямована на додержання вимог чинного законодавства при розгляді справ судами та постановленні судових рішень.

Цимбалістенко О. О.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРЕДМЕТ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Для ефективного здійснення кримінального провадження надзвичайно важливо забезпечити законність на його початковому етапі. Це досягається за допомогою належно організованого прокурорського нагляду. У зв'язку із цим набувають актуальності питання визначення предмета нагляду на даному етапі.

Поняття «законності» як предмета даного напряму прокурорського нагляду складають такі умови, взяті в єдності і взаємозв'язку: (1) повнота прийняття та реєстрації заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення; (2) правильність їх реєстрації; (3) обґрунтованість початку досудового розслідування; (4) своєчасність початку досудового розслідування; (5) додержання правил щодо підслідності; (6) формування механізму досудового розслідування; (7) допустимість проведення першочергових слідчих (розшукових) дій; (8) забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження на початковому етапі досудового розслідування.

Розглянемо вказані елементи більш детально. Так, **повнота прийняття заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення** є законодавчо закріпленою вимогою до роботи уповноважених органів і посадових осіб із заявами та повідомленнями про кримінальні правопорушення. Відповідно до ч. 4 ст. 214 КПК України «слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається». Отже, нагляд за додержанням вимог закону щодо повноти прийняття заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення передбачає встановлення прокурором виконання обов'язку уповноважених на те органів приймати та реєструвати всі без виключення заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення.

Правильність реєстрації заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення означає відповідність закону дій уповноважених службових осіб щодо внесення до ЄРДР інформації про вчинене кримінальне правопорушення. В широкому розумінні встанов-